

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

§. 1. Probatru responsio nostra ex inutilitate physicæ prædeterminatoris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

peccati, aliud utrumque, id est, ita peccatum, ut ipsum sit etiam pœna peccati; intelligis quid horum trium pertineat ad illam definitionem, ubi voluntas est agendi, Quod iustitia vetat, & unde liberum est abstinere. Peccatum namque isto modo definitum est, non peccati pœna, non utrumque. Habent autem tria ista genera etiam species suas... Tertium genus, ubi peccatum ipsum est & pœna peccati, potest intelligi in eo qui dicit, Quod nolo malum hoc ago. Ad hoc pertinent etiam omnia, quæ per ignorantiam cum aguntur mala, non putantur mala, vel etiam putantur bona... Pertinet originale peccatum ad hoc genus tertium, ubi sic peccatum est, ut ipsum sit & pœna peccati.

Hæc autem à S. Doctore dicuntur, non ut homini lapso subtrahat libertatem indifferentiæ circa bonum & malum; cum hanc illi libertatem expressè etiam hoc loco attribuat verbis superius laudatis; sed ad impugnandos errores Pelagianorum, negantium, 1. involuntarios concupiscentiæ motus ullo sensu peccata dici posse. 2. Aliam ignorantiam, præter affectatam, culpabilem esse, adeoque ulla dari peccata ignorantie. 3. Infantes ullam ab Adamo maculam contrahere, quæ reddantur Deo exosi, eosque aliter nasci, quam conditus fuerit primus homo.

Dices. Atqui S. Augustinus definitionem illam, quam lib. de duabus anim. c. 11. tradiderat, restrinxit hoc lib. 1. operis imperfecti, quia putavit, nullam in præsentis statu homini superesse libertatem indifferentiæ circa bonum & malum. Ergo, &c. Neg. aut. Probabis. Nam S. Doctor inferius post multas paginas loquens de eadem definitione, sic ait n. 104. & 105. *Ista definitio peccati ejus est, quod peccatum tantummodo est, non quod etiam pœna peccati, quæ perit libertas non peccandi: à quo malo non liberat nisi ille, cui non tantum dicimus, Dimitte nobis debita nostra; verum etiam, Et ne nos inferas in tentationem, sed libera nos à malo. Multum erras (Juliane,) qui vel necessitatem nullam putas esse peccandi, vel eam non intelligis illius peccati esse pœnam, quod nulla necessitate commissum est.*

R. Ex his verbis nihil sequi pro Novatoribus. Itaque juxta S. Doctorem, per peccatum Adæ perit libertas non peccandi, non simpliciter, sed qualis fuit in paradiso; quia per peccatum Adæ, quod hic S. Doctor vocat ineffabiliter grande peccatum, duplex quo Adamus in paradiso catuit, malum, ignorantie scilicet & infirmitatis, incurrimus. Unde orta in nobis est, 1. necessitas propria & physica peccandi improprie, per repentinos & non voluntarios concupiscentiæ motus. 2. Necessitas consequens peccandi improprie, per ignorantiam culpabilem, utpotè saltem indirectè volitam. 3. Necessitas impropria & moralis peccandi improprie propter inestinatam carnis rebellionem, donec à concupiscentiæ dominatu liberemur per beneficium justificationis, & auxilia ei annexa. Hæc autem moralis necessitas non est nisi magna difficultas resistendi rebellanti concupiscentiæ, & tanta, ut ei in omnibus & ferè omnibus turpiter cedamus, quamvis liberè, & absque antecedenti ad unum determinatione intrinseca, donec per majora illa & frequentiora auxilia robaremur, quæ iustis & amicis Dei reservata sunt, & quibuscum faciliè vincitur refrænata concupiscentia. Ab hac autem triplici necessitate immunis fuit primus homo in statu innocentie, in quo & caro perfectè subiecta erat spiritui, & ultro sese illi ingerebat id quod appetendum vel vitandum erat in agenda vita. Unde & nullum habere poterat peccatum improprie dictum, & omni omnino peccato improprie dicto summa quadam facilitate carere poterat. En libertas non peccandi, quam juxta S. Doctorem, per Adami peccatum amisimus, & quam non recuperamus, quantum ad immunitatem à morali necessitate peccandi improprie, nisi per gratiam illam, qua concupiscentiæ superiores efficiuntur, & ab ejus dominatu liberamur, quamque perimus ab eo, cui non tantum dicimus, *Dimitte nobis debita nostra; verum etiam, Ne nos inferas in tentationem, sed libera nos à malo.*

Simonnet Thel. Tom. 6.

Dices denique. Quid ergo sibi volunt hæc S. Doctoris verba lib. contra Fortunatum disp. 2. *Liberum voluntatis arbitrium in illo homine fuisse dico, qui primus formatus est. Ille sic factus est, ut nihil omnino voluntati ejus resisteret, si vellet Dei præcepta servare. Postquam autem libera ipse voluntate peccavit, nos in necessitatem præcipitati sumus, qui ab ejus stirpe descendimus.* R. S. Doctorem nomine liberi arbitrii hic intelligere, non præcisè libertatem agendi vel non agendi, sed libertatem sanam & robustam agendi vel non agendi, quacum primus homo in statu innocentie magna cum facilitate poterat, si vellet, servare mandata divina. Hanc autem libertatem rectè dicit nos amisisse, & in oppositam illi necessitatem præcipitatos esse per peccatum primi hominis. Quæ necessitas non potest esse, nisi necessitas impropria & moralis peccandi, & mandata divina transgrediendi. Necessitas enim opposita facilitati, non est nisi impropria & moralis necessitas, seu magna quædam difficultas faciendi vel omittendi aliquid. Confirmatur ex eo quod Sanctus Doctor hic necessitatem, in quam ait nos incidisse propter peccatum Adami, comparat cum necessitate, quam affert inveterata consuetudo peccandi, putà jurandi. Hæc autem necessitas non est nisi moralis & impropria: potest enim cum divinæ gratiæ auxilio vinci.

DISPUTATIO V.

De motione Divina.

ARTICULUS I.

Utrum Deus physicè prædeterminet voluntatem ad actus illos, qui liberi dicuntur, & possunt esse meritorii vel demeritorii.

NOta. Physica prædeterminatio, ut eam describit Prædeterminantium recentissimus, est aliquid physicum, à Deo & creatura realiter distinctum, à Deo in creatura independentè ab ipsa realiter impressum, quo creatura physicè prædeterminatur ad agendum, hoc est, ita ad actionem applicatur, ut contradictionem implicet, motionem illam existere, & creaturam non agere. Non est autem propriè qualitas, quia non habet esse fixum & permanentem, sed tantum aliquid reducibile ad qualitatem, quatenus per eam responderi potest, qualis sit res, non quidem permanentè, sed fluenter & transeunter; est enim quoddam ens diminutum, incompletum, fluens & in motu, virtuosum tamen & activum, sicque virtuosum & activum, ut, eo posito, non possit non esse actio creaturæ, imò simpliciter repugnet non esse creaturæ actionem; quia videlicet ex se & essentialiter cum actione creaturæ connexum est. His præsuppositis, respondeo voluntatem non prædeterminari physicè à Deo, quantum ad actus illos, qui liberi dicuntur, & sunt meritorii vel demeritorii. Quæ responsio probabitur sequentibus paragraphis. Sit itaque

§. I.

Probatur responsio nostra ex inutilitate physica prædeterminationis.

Si necesse est voluntatem physicè prædeterminari ad actus liberos, vel quia non potest aliter salvari ratio causæ primæ in Deo, & causæ secundæ in voluntate; vel quia hoc exigit perfectum Dei dominium in voluntatem; vel quia voluntas propter indifferentiam non potest exire in actum, nisi ab alio agente extrinseco physicè prædeterminetur ad agendum. Atqui nihil horum dici potest. Ergo, &c.

Non primum. Nam ad salvandam in Deo rationem

Aa 3 cau.

causa primæ, & in voluntate rationem causa secundæ, sufficit, quod Deus ita cum voluntate operetur simul simultate temporis, ut prius prioritate naturæ operetur, quam ipsa. Hoc ipso enim intelligitur voluntas subordinari Deo in operando; quod salvat in Deo rationem causa primæ, & rationem causa secundæ in voluntate. Atqui ad hoc ut Deus ita simul tempore operetur cum voluntate, ut natura prius operetur, quam ipsa, necesse non est, ut illam physicè prædeterminet; ut patet ex infra dicendis: nam suo loco ostendimus, rejecta prædeterminatione physica, Deum ita cum voluntate operari, ut operetur natura prius, quam ipsa operetur. Et verò prædeterminare physicè non est præcisè operari natura prius, sed aliquid amplius: est enim natura prius operari tali modo, ut voluntas antecederet obligetur ad alteram partem contradictionis; qui modus nullatenus necessarius est, ut Deus dicatur operari, & operetur natura prius, quam voluntas. Ergo, &c.

Non etiam secundum. Nam cum aiunt adversarii prædeterminationem physicam requiri ad perfectum Dei dominium in voluntatem, vel loquuntur de dominio morali, quale habent homines in bona sua; vel de dominio physico, quale voluntas ipsa habet in alias potentias sibi subiectas. At qui neutrum dominium, etiam ut sit perfectissimum, requirit prædeterminationem physicam. Ergo, &c. Minor pater de dominio morali. Nam dominium morale perfectum est jus utendi re aliqua, fructus ejus percipiendi, & de ea disponendi pro arbitrio, absque alterius injuria, & ulla ab alio dependentia. Tale autem jus in Deo circa voluntatem intelligitur, seclusa prædeterminatione physica; nec Deus prædeterminatione physica indiget ad exercendum jus illud in voluntatem, eam conservando vel destruendo, actus ejus imperando vel prohibendo, illam & actus illius ad quos voluerit fines dirigendo & adhibendo.

Facile etiam probatur minor de dominio physico. Nam hoc ipso intelligitur Deus habere dominium physicum perfectum in voluntatem, quod habet potentiam certò & infallibiliter movendi & applicandi voluntatem in quibuslibet circumstantiis ad operandum id, quod voluerit illam operari. Atqui seclusa prædeterminatione physica, adhuc Deus intelligitur habere potentiam illam perfectissimam, hoc ipso scilicet quod intelligitur esse infinite sapiens, & consequenter non posse non habere in thesauris sapientiæ suæ media, quantumvis ex se repudiabilia, & cum negatione actus, ad quem dantur, compossibilia, quibus tamen, si ea velit adhibere, fines à se effiaciter intentos certò & infallibiliter assecutus est. Ergo, &c.

Non denique tertium. Nam voluntas non est indifferens ad agendum vel non agendum, ex imperfectione & defectu virtutis ad agendum; sed ex perfectione & eminentia virtutis, vi cuius ita potentiam habet agendi, ut actus, quem producere potest, domina sit, & consequenter possit illum pro arbitrio producere vel non producere. Atqui quod sic est indifferens ad agendum vel non agendum, non indiget alio agente extrinseco, à quo ad agendum physicè prædeterminetur; quia quod sic est indifferens ad agendum vel non agendum, vim habet se ipsum determinandi. Ergo, &c. Nec dic illud, quod sic est indifferens ad agendum vel non agendum, habere quidem vim se ipsum determinandi ad agendum, sed sub alio ipsum ad agendum prædeterminante. Nam habere vim se ipsum determinandi ad agendum sub alio ad agendum prædeterminante, esset simul habere & non habere vim se ipsum determinandi ad agendum: quod manifestam involvit contradictionem. Et verò quod aliquid ita vim habeat se ipsum determinandi, ut non possit se determinare, nisi sub alio ipsum adjuvante ad se determinandum, imò & præveniente atque præparante ipsum, quomodo ei congruit, ut se determinet, nullam habet repugnantiam, & facile intelligitur. At quod aliquid ita vim habeat se ipsum determinandi, ut non possit se determinare, nisi prius ab

alio determinetur, est prorsus intelligibile & repugnans. Nam si habet vim se determinandi, quomodo indiget ab alio prædeterminari? & postquam ab alio determinatum est, quomodo adhuc potest se determinare; cum se determinare ad aliquid agendum, non sit præcisè, illud agere; sed sit illud agere sine ulla, undecumque proficiatur, ad illud agendum antecedenti obligatione.

§. II.

Probatur 2. responsio ex eo, quod in hypothesi prædeterminationis physica voluntas nunquam libere omittat.

Illud agens non omittit libere, sed necessariò, quod ex impotentia agendi, non verò ex intrinseca potestate & dominio in actum, actum omittit. Atqui in hypothesi prædeterminationis physica, cum voluntas non agit, ex impotentia agendi actum omittit: tunc enim caret virtute aliqua activa, sic ad agendum necessaria, ut, ea non posita, repugnet esse actionem: nam caret physica ad agendum prædeterminatione, quæ secundum adversarios talis virtus est. Ergo, &c. Hinc

Collige, in hypothesi prædeterminationis physica nullam omissionem imputari posse voluntati. Sit unum pro omnibus exemplum. Titius hic & nunc iudicat se teneri ad eliciendum actum charitatis, ad quem per interiorum gratiam prævenientem excitatur, nec tamen eum elicit. Dico quod hæc omisso non possit imputari Titio in hypothesi Prædeterminantium. Ratio est, quia in hac hypothesi Titius caret virtute aliqua activa, nempe physica prædeterminatione, ita ad eliciendum actum charitatis necessaria, ut ea non posita, repugnet esse actum charitatis; sicque Titius charitatis actum omittit ex mera impotentia illum eliciendi, & consequenter illum non libere, sed necessariò non elicit.

Dices. Titius in casu proposito, etiam in hypothesi Prædeterminantium, habet potentiam completam ad actum charitatis. R. neg. Nam in hypothesi Prædeterminantium Titius caret virtute aliqua, ita ad actum charitatis necessaria, ut ea non posita, repugnet esse actum charitatis. Sed qui caret tali virtute, nec censetur, nec censeri potest in æstimatione prudenti habere completam ad actum charitatis potentiam, talem, qualis requiritur ad hoc, ut actus charitatis omisso imputari possit ad culpam & penam.

Nec juvat adversarios id, quod dicunt, physicam scilicet prædeterminationem non se tenere ex parte actus primi; nam etiam dato quod se teneat ex parte actus secundi tantum, vel quod sit tantum via actus primi ad actum secundum, cum sit virtus quedam activa, ad actum charitatis absolute necessaria, & ea caret Titius in casu proposito; semper manet Titium in casu proposito carere virtute aliqua activa ad actum charitatis absolute necessaria, proindeque eam non habere ad actum charitatis potentiam, quæ in æstimatione morali requiritur ad justam omissionis imputationem.

At inquires. Titius in casu proposito non habet quidem virtutem illam activam, ad actum charitatis adeò necessariam: at, quod sufficit, in potestate illius est, ut eam habeat. R. neg. Nam si in potestate illius est, ut eam habeat, quæro quare non habeat?

Respondetis 1. Titium non habere in casu proposito prædeterminationem, quia non finit se prædeterminari. Sed contra est, quia non finit se prædeterminari, aut nihil est, aut nihil est aliud, quam Deum prædeterminare paratum impediri ne prædeterminet. At Titius in casu proposito quid facit, vel omittit, quo impediatur Deum, ne ipsum prædeterminet ad actum charitatis? Nihil.

Respondetis 2. Titium in casu proposito non accipere prædeterminationem, quia non consentit gratiæ excitanti ad actum charitatis. Sed contra est. Nam consentire gratiæ excitanti ad actum charitatis, non est aliud, quam elicere actum charitatis sub gratia ad illum excitante, & ad illum eliciendum vires subministrare.